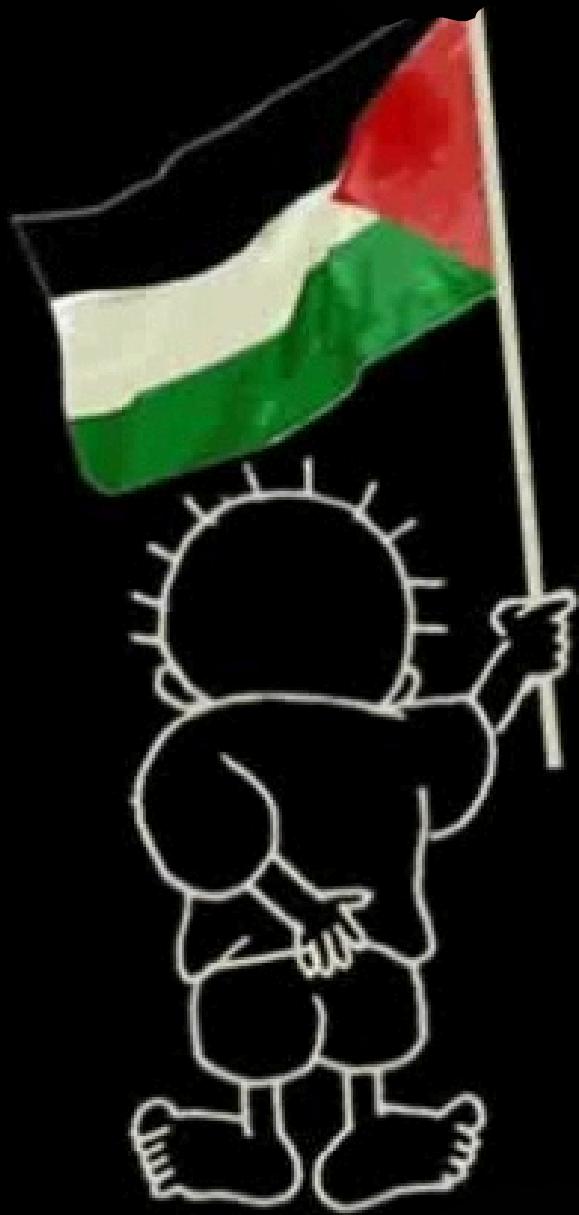


5. SAYI

ÖZEL SAYI

# BaKİŞ

İNSANA HAYATA EDEBİYATA BAKIŞ



**ZULME SESSİZ  
KALMA!**

# İçindekiler

**4**

ÖZNUR ŞAHAN  
“GÖRMEZDEN  
GELİNEN  
GERÇEKLER”

**8**

ÖMER FARUK  
KOTAY”ALÇAK”

**10**

KUDÜS’E  
ADANMIŞ KALEM  
“NURİ PAKDİL”

**13**

FETHİ AHMET  
ÖNER”BİLİMIN  
ETKİSİ”

**16**

SELAHADDİN EYYÜBİ  
“KUDÜS’ÜN  
GÖZYAŞLARINI  
DİNDİREN SULTAN”

**23**

ŞİİRCE  
OSMAN BOZ  
“HİLAL İŞİĞİ”

**24**

ŞİİRCE  
MESUT  
HEKİMHAN  
“YETİM KALDIM  
BUGÜN”

**26**

ŞİİRCE  
MESUT  
HEKİMHAN  
“GAZZE’YE  
AĞLAYAN GÜL”



İnsanlığın vicdanını yaralayan gün geçtikçe kanayan derin bir yara halini alan bir şairin "mayınlı portakallar, çocukluğu olmayan çocuklar, yaşıllığı olmayan yaşlı adamlar, arzusu olmayan kadınlar" olarak tasvir ettiği coğrafya Gazze...

Rakamların artık telaffuz edilmekten utanç duyduğu matematik ilminin kifayet etmediği çocukların "Beni Öldürmeyin!" Diye el kaldırdığı sokaklarda oyun oynamak yerine bombalanmamak için kaçıştığı ölümün dahi kol gezmekten utandığı Filistin toprakları...

Zulüm ile abad olmak isteyenlerin alçaklığın dahi altına düşen küstah tavırları...

Bu tablo ve görüntü karşısında çaresizlik maskesi altına bürünülmemeli sessizlik perdesi yırtıp atılmalı diyerek adeta bir manifesto niteliği taşıyan BaKİŞ Filistin Özel sayımızı yayınlamaya karar kıldık...

**BaKİŞ**

**İNSANA HAYATA EDEBİYATA  
BAKİŞ DERGİSİ ADINA  
GENEL YAYIN YÖNETMENİ  
ÖMER FARUK KOTAY**

# GÖRMEZDEN GELİNEN GERÇEKLER

YAZAN: ÖZNUR ŞAHAN

Bizler, sıcak evlerimizde otururken; Filistin'liler evlerinden ve yurtlarından sürülüyorlar. Bizler, evdeki yemeği beğenmeyip dışarıdan sipariş verirken; Filistin'liler kuru ekmek bile bulamıyorlar. Bizler, çocukların ağladığında hemen koşup onları kucaklarken; Filistin'liler can vermiş bebeklerini kucaklıyorlar. Bizler, vefat eden yakınlarınımız usulüne uygun bir şekilde defnederken; Filistin'liler sevdiklerinin parçalanmış cesetlerini poşetlere doldurup alelade bir şekilde toprağa veriyorlar. Bizler, kaybettiklerimizin arkasından yas tutarken; Filistin'liler yeni kayıplar vermemenin derdindeler. Onlar, Çığlık atmaktan yorgun ve bitap düşmüş bir halde kendilerine uzanacak yaradım eli bekliyorlar.

Peki bizler ne yapıyoruz? Hiçbir şey mi? Bizler kayda değer bir şey yapmazken şer güçler çok şey yapıyor. "Eğer bir İsrail var olmasaydı; ABD bölgedeki menfaatlerini korumak için bir İsrail icat ederdi" demişti 1986 yılında Amerikan Kongresi'nde konuşan Joe Biden. Bizler hiçbir şey yapmazken onlar dediklerini yaptılar ve Filistin'lilere felaketi yaştılar. "Size göre felaket nedir?" Diye sorsam, herkesin vereceği farklı bir cevap vardır. Filistinliler için felaket "Nekbe"dir. 15 Mayıs 1948 tarihinde; Filistin halkı için zorunlu göç, işgal, işkence, yağma ve katliamların sembolü olan ve büyük felaket anlamına gelen nekbe.

Yıllardır bitip tükenmek bilmeyen zulümdür, insanların görmemek için gözlerini kapattığı ve kafasını kuma gömdüğü zulüm, şer güçlerin, şer güçlere destek vererek katmerlettiği zulüm nekbe. Aslında 15 Mayıs 1948 tarihinde hayatı geçirilen Nekbe'nin tohumları, bu tarihin çok öncesinde atıldı. Siyonistlerin, Osmanlı idaresindeki Filistin topraklarına yerleştirilmesi amacıyla Fransız general Napolyon bonapart tarafından 1799'da Filistin'de bir siyonist devlet kurulması fikri gündeme getirildi. Bundan tam 225 yıl önce Napolyon Bonapart, tüm dünyadaki Yahudilere seslenerek: "Ayağa kalkın, zamanı geldi. Fransa, devletinizi kurmanız için ellerini uzatıyor" çağrısında bulundu. Avrupa'lıların, Filistin topraklarını işgal etmesi fikrinden sonra siyonistler 1880'lerde "Siyonist sevenler" hareketini kurdu. Tabii bununla kalmadı. 1897'de İsviçre'de ilk siyonist kongre toplanıp Yahudiler için sözde bir devlet kurulması kararını aldı.

PAGE 08

Sonraki süreçte dünyanın her yerinden siyonistlerin gruplar halinde Filistin'e göç etmesi sağlandı. Hatta bazı devletlerin yöneticilerine ülkelerindeki Yahudilerin Filistin topraklarına göç etmelerini sağlamak için baskı uygulandı. Böylelikle Siyonistlerin Filistin topraklarına göç etmesi için zemin hazırlandı. Osmanlı Devleti'nin tüm engel olma çabalarına rağmen, Filistin'e siyonist göçü hızla devam etti. Her devirde kötüluğun ve düzen bozuculuğun öncüsü olan İngilizler, 1917'de kudüs'ü işgal ederek, Filistin'in birinci Dünya Savaşı'nda yenilgiye uğrayan Osmanlı devletine bağlılığını sonlandırdı ve siyonistlere Filistin kapılarını açtı. Filistin'e yerleşen İngiliz yönetimi, 1920, 1936 yılları arasında Filistin'e 400 bin siyonistin göçüne resmen müsaade etti.

Burada küçük bir parantez açmak istiyorum. İngilizlerin, 1918 yılında Osmanlı devleti'ni işgal etmek amacıyla İstanbul'dan giriş yapması ve 1936 yılında Türkiye'den ayrılması tesadüf olmasa gerek. Devam edecek olursak. Bunun sonucunda Filistin'de işgalcilerin nüfusu toplam nüfusun %31'ini oluşturdu. İngilizler, Filistin'e göç eden Siyonistlerin kurduğu ilk terör örgütü olan Haganah'ı finanse etti. Savunma anlamına gelen Haganah, Birleşik Krallık Filistin Mandası'ndaki Yahudi yerleşimlerini korumak amacıyla kurulan ve 1920 ile 1948 yılları arasında faaliyet gösteren Yahudi paramiliter örgütür. Bölgede hiçbir dış tehlike olmamasına rağmen savaşı bahane ederek Filistin'deki İngiliz subayları, Haganah askerlerine özel eğitim verdi ve bu siyonist militanları orduya aldı. İngiliz ordusunda hizmet eden 30 bin kadar siyonist 1944'te ayrı bir Tugay haline getirildi. Haganah başkanılığındeki siyonistler,

İngiltere'nin Filistin'den çekilmesi sırasında doğacak otorite boşluğundan bir terör hareketi ile faydalananmayı amaçlıyorlardı.

Bu plana göre, siyonistler kendilerine hem maddi hem siyasi destek sağlama için Amerika ile işbirliği yaptılar. Amerika, siyonistlere silah ve askeri mühimmat yardımında bulundu. Amerika'nın Yahudi asıllı Maliye Bakanı, Mali destek organizasyonuyla Amerika yönetimi siyonistlerin en büyük yardımcısı durumuna geldi. Bu paralarla Amerika ve Avrupa'da satın alınan silah ve askeri mühimmat gemilere yüklenerek siyonistlerin örgütlerinin kullanması için Filistin'e gönderildi. Tıpkı bugün de olduğu gibi.

İngiltere, siyonist devletinin kurulması ve diğer devletlerce resmen tanınması için Birleşmiş Milletler bünyesinde özel bir Filistin komitesinin kurulmasını talep etti. Komite'de: Avusturalya, Kanada, İran, Hindistan, Uruguay, Guatemala, İsveç, Çekoslovakya ve Peru yer aldı. Komite'nin raporu, Siyonistlerin planları doğrultusunda Filistin'in bölünmesini ve siyonist bir devletin kurulmasını içeriyordu. Raporun çizdiği sınırlara göre Filistin'liler topraklarının %43'üne, siyonistler ise %57'sine sahip olacak. Birinci Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı topraklarını, kendi aralarındabölüşüp paylaşmaya çalışıkları gibi. Siyonist devletinin kuruluşunda Amerika, İngiltere ve Rusya büyük rol oynadı. Beyaz Saray, Filistin'in paylaşılmasına karşı çıkan ülkeler üzerinde her türlü baskıyı uygulamaktan geri kalmadı. Bu baskısı ve tehdit sonrasında siyonistlerin hedeflerine ulaşması kolaylaştı. Bugünkü rail katliamlarına bakıldığında hiçbirşeyin değişmediğini ve yine arkalarında tam gaz Amerika ve Avrupa desteği olduğunu görüyoruz. 29 Kasım 1947 tarihinde Birleşmiş Milletler genel kurulunda yapılan oyłamada siyonistlerin Filistin'deki çoğunluk planı kabul edildi.

Siyonistleri, Filistin topraklarında toplayan, çoğaltan, silahlandırarak güçlendiren ve onların varlığını onaylayan hep aynı Batı. Siyonist terör devletinin kurulmasına Amerika ile birlikte fanatik bir Yahudi karşıtı olan Sovyetler Birliği devlet adamı Stalin de destek verdi. Ülkesindeki Yahudilerden kurtulmak isteyen Stalin, Filistin'in bölünme planını Amerika ile birlikte destekledi. Amerika ile Sovyetler Birliği'nin ortak hareketleri doğrultusunda, etkileri altındaki pek çok ülke de bölünme planını destekledi.

Ve adım adım siyonist devletinin kuruluşuna yaklaşıldı. 14 Mayıs 1948 günü, Filistin'deki İngiliz manda yönetiminin sona ermesinden birkaç saat önce tel Aviv'de toplanan Yahudi milli konseyi terör devletini kurduklarını açıkladı. Bu açıklamadan sadece 11 dakika sonra Amerika, siyonistleritanıldığını ilan etti. Diğer ülkelerin de siyonistleri tanıldığını ilan etmesi ile furya tamamlanmış oldu. Hemen ertesi gün 15 Mayıs 1948'de siyonistler saldırısını arttırarak Filistin'lilere ait yüzlerce(675) köy ve kasabayı yakıp yok etti. Birçok tarihi Filistin şehri yahudileştirildi.

Filistin'lilerin kan ve gözyaşı üzerine bir terör devleti kuruldu. 15 Mayıs 1948'den bu yana işgalin genişleyen siyonistler, 27 bin kilometrekarelük Filistin topraklarının %85'ini ele geçirdiler. Filistinlilere ise sadece geri kalan %15'lük kısmını kullanma hakkı verildi. Tabii buna kullanmak denilirse.

Abluka altındaki bir millet, çelik kafeslere hapsedilmiş hayvanlardan daha zor koşullarda yaşayan bir millet ne kadar ve ne yapabilirse. Bunca yıldır Birleşmiş Milletler, insan hakları örgütü ve Müslüman olduğunu iddia eden birçok Arap ülkesi Filistin'lilerin katledilmesini görmezden getiriyor. Yapılan katliamlar, film seyreder gibi seyrediliyor. Rusya ile Ukrayna arasındaki savaşta sesini yükseltenlerin sesleri maalesef Filistin'lilerin çığlıklarına rağmen çıkmıyor. Rusya'ya yaptırım uygulayan batılı devletler, İsrail'in Filistin halkına uyguladığı akıl almaz işkenceler karşısında üç maymunu oynuyor.

Bugün, yurtlarından sürülen Filistin'li mültecilerin sayısı 6 milyona ulaşmış durumda. Filistin'liler, yurtlarından sürülmeleri, ailelerinin parçalanmış bedenlerini tek tek toplayıp toprağa vermeleri, göç yollarında yaşadıkları zorluklar azmış gibi bir de gittikleri ülkelerde istenmeyen insan muamelesi görüyorlar. Siyonistler tarafından 1967 yılında işgal edilen Doğu Kudüs ve Batı Şeria'da yasa dışı yerleşimler devam ederken, Filistin'liler doğup

büyüdükleri yurtlarına geri dönebilmeyi Ümit ediyor. Bu ümidi gerçekleştirmesi için elbette ki yapılması gereken çok önemli şeyle var. Bunların en başında gelen ise boykottur. "Boykot" deyip geçmeyin. Boykotun gücü azımsanmayacak kadar büyütür. Birbirinin gücünü azaltmak isteyen devletlerin başvurduğu ilk şeydir ekonomik ambargo. Devletin vereceği zarar ambargo ile halkın vereceği zarar boykot ile gerçekleşir.



# BİLİYOR MUSUNUZ?

1967'de İsrail, Filistin bayrağındaki renkleri "yasak renkler" olarak belirledi. Filistin bayrağını ve renklerini kullanmayı yasakladı. Bir sanat eserinde bu renkleri kullanmanız tutuklanmanız için yeterliydi.

Filistinliler, tam bu yüzden Filistin bayrağı yerine -aynı renkleri taşıyan- karpuz dilimleri taşımaya başladilar.

Karpuz dilimi bir direniş sembolüne dönüştü.



# ALÇAK

YAZAN:ÖMER FARUK  
KOTAY

Ateşe su taşıyan karınca misali safımızı belli etme derdinde Sezai Karakoç üstadın o meşhur "Kardeşiz demek yetmez. "Hâbil misin yoksa Kâbil mi?" Sorusuna kendi adıma cevap vermemiyetile yazıyorum bu satırları...

Milli şair Akif gibi "Zulmü alkışlayamam, zalimi asla sevemem "diye haykırıyor Asımcı 'sına bir duruş sergileme gayretine giriyyorum. Fıratım gereği mağdur ve mazlumun yanında yanı Filistin'in yanında saf tutuyorum. Ebabillerin yolunu gözleyipnasılsa ebabiller bir gün çıkagelir bu zulmü durdurur ben ne yapabilirim ki gafletine düşmeden "Bir kötülük gördüğünüz zaman elinizle, gücünüz yetmezse dilinizle, ona da gücünüz yetmezse kalben buğz ediniz." Hadisi gereğince dille buğz etme mertebesine ulaşmış biri olarak kalemimle söylemlerimle buğz ediyorum.

Güçlünün yanında durmanın kolay; haklı ve mazlumun yanında durmanın ise çetin bir yol olduğu geceğini bilerek bilinçli olarak kolay yolu değil çetin yolu seçiyor bunun vicdan rahatlığı içinde hareket ediyorum. Adının herkesçe bilindiği zulmün adeta kendisinde vücut bulduğu ülkenin, zihniyetin adını dahi anmaktan ar ediyor utanç duyuyorum. Adını anmasam bile soyadının alçak olduğu gerçekliğini net ve su götürmez bir tavırla bu satırlar aracılığıyla haykırıyor şimdi buradan bu satırlar üzerinden hiçbir çekince duymadan tekraren ifade ediyorum.



# BİLİYOR MUSUNUZ?

*Kudüs, müslümanlar olarak ilk kiblemiz, ikinci mescidimiz ve üçüncü haremimiz Mescid-i Aksa'yi bağırdı barındırmaktadır.*



# KUDÜS'E ADANMIŞ

# KALEM

## “NURİ PAKDİL”

"Ben Kudüs'ü kol saati gibi taşıyorum/  
Ayarlanmadan Kudüs'e/  
Boşuna vakit geçirirsin/  
Buz tutar/  
Gözün görmez olur"  
dizelerinin sahibi mütefekkîr, şair ve yazar  
Nuri Pakdil'e bu sayıda değişimmemek olmaz  
diyor ve şair ve yazar Nuri Pakdil'i biraz daha  
yakından tanıtmaya davet ediyoruz...

Mehmet Emin Ziyai ile Hatice Vecihe Hanım'ın oğlu olarak 1934 yılında Kahramanmaraş'ta dünyaya gelen şair henüz ilkokul yıllarda yazım dünyasına adım atarken kariyerinin temel taşlarından biri olan "Büyük Doğu" dergisiyle adını duyurmuş yoluna emin adımlarla devam etmiştir.

Lise yıllarına gelindiğinde ise Pakdil yazım serüvenine ara vermeden hız kesmeden devam etmiş Maraş Lisesinde okurken iki arkadaşıyla "Hamle" isimli edebiyat dergisini çıkarmış büyük okur kitlelerine ulaşarak edebiyat camiasında kitlelerin dikkatini çekmeyi başarmış adından yavaş yavaş söz ettirmeye başlamıştır.

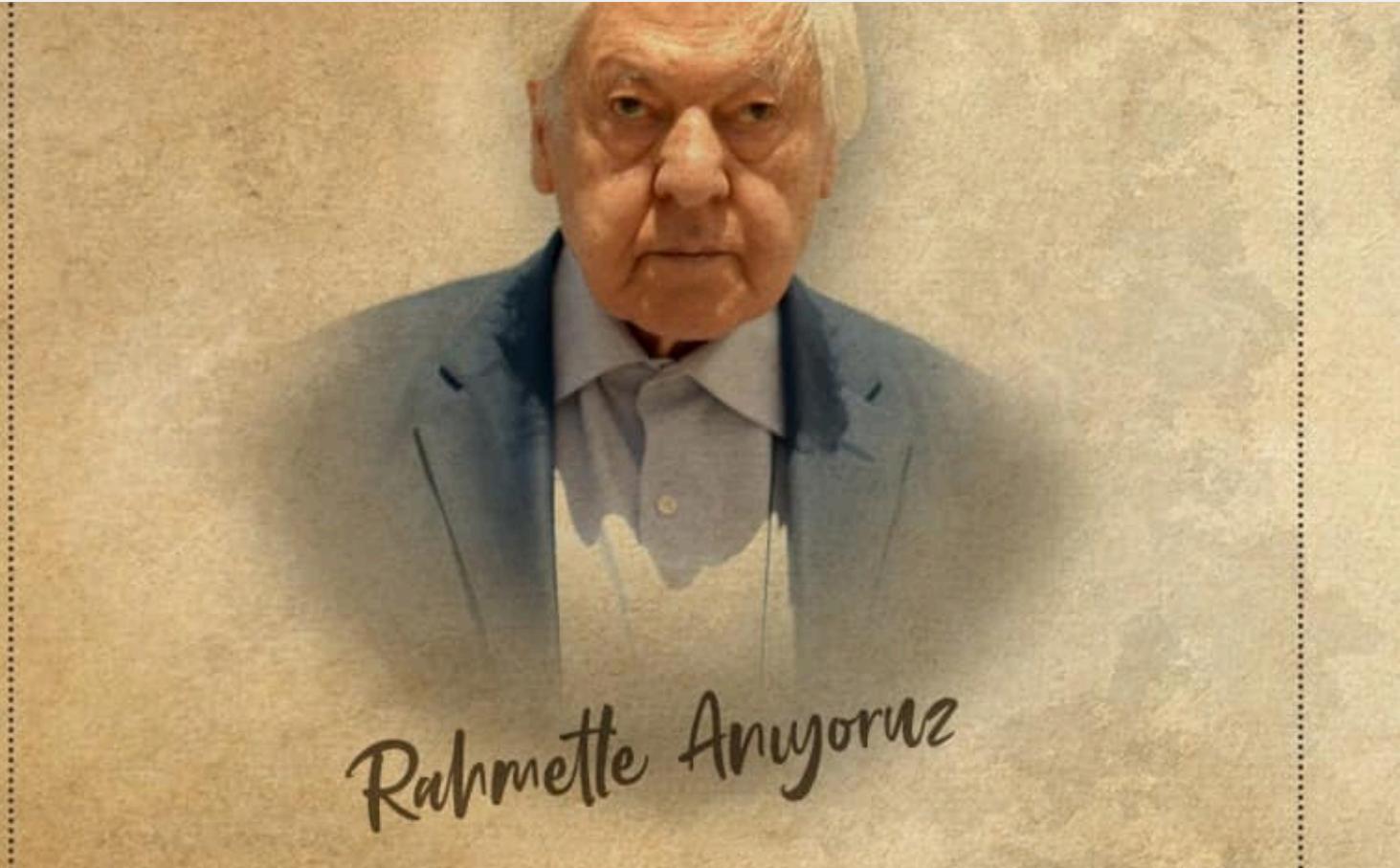
Üniversite yıllarda Sezai Karakoç ve Necip Fazıl Kısakürek'in de aralarında bulunduğu edebiyatçı, sanatçı düşünürlerle bir araya gelme fırsatı bulmuş İstanbul Hukuk Fakültesinden mezun olmuştur.



Kahramanmaraş'ta çıkan "Demokrasiye Hizmet" ve "Gençlik" gazetelerinde yazılarını okuyucuya buluştururken, bir süre "Yeni İstiklal" gazetesinde sanat sayfalarını düzenlemiş edebiyat yolculuğunu okul yıllarda kalan bir aktivite olmaktan çıkarmıştır.

Hayatı boyunca "Büyük Doğu" ve "Diriliş" dergileriyle itibatını koparmamış Rasim Özdenören, Erdem Bayazıt ve Akif İnan'ın da aralarında olduğu isimlerle "Edebiyat" dergisini yayinallyaştı. "Biat", "Batı Notları", "Bir Yazarın Notları", "Anneler ve Kudüsler", "Klas Duruş", "Edebiyat Kulesi", "Bağlanma" ve "Sükut Suretinde" eserlerinin yalnızca bir kaçıdır.





81 yaşındayken şiirler yazdığı ülkü edindiği 'Yüreğimin yarısı Mekke'dir, geri kalanı da Medine'dir, üstünde bir tül gibi Kudüs vardır' sözleriyle kanayan yarasını dile getirdiği Kudüs şairi lakabını aldığı şehre Kudüs'e giderek Mescid-i Aksa'da cuma namazı kılmış ve 4 yıl sonra tarihler 18 Ekim 2019'u günlerden ise Çarşamba gününü gösterirken vefat etmiş Taceddin Dergahı'na defnedilmiştir.

**"İSLAM DÜNYASININ KURTULUŞU ANCAK VE ANCAK TÜRKİYE'NİN AYAĞA KALKMASIYLA MÜMKÜN OLACAKTIR. BEN YERYÜZÜNDEKİ İSLAMİ HAREKETİN TÜRKİYE'DEN BAŞLAYACAĞINA İNANIYORUM. BU İNANCI İÇİMDE HER ZAMAN CAPCANLI TUTUYORUM. TÜRKİYE'DEKİ İSLAMİ UYANIŞA BÜYÜK ÖNEM VERİYORUM."**

**NURİ PAKDİL...**

**HAZIRLAYAN: ÖMER FARUK KOTAY**



# BİLİYOR MUSUNUZ?

*Yıl 1967. İsrail ordusu, Mekke ve Medine'den sonra Müslümanlar için dünyadaki en kutsal üç yerden biri olan Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya girerek Kubbetüs-Sahra'nın alemi üzerine İsrail bayrağını asar. Dönemin Kudüs Başkonsolosu (1967-1971) Ali Refik İleri'nin makam aracı Harem-i Şerif'in kapısı önünde durur.*

*Araçtan inen diplomatımız, Harem'de bulunan işgal ordusu komutanına kısa ve öz konuşur: "Siz Araplari yendiniz; tüm müslümanları değil. Burası sadece Araplara değil, tüm Müslümanlara aittir. O bayrağı hemen indirmezseniz bunu İsrail ile Türkiye arasında savaş sebebi addederiz." der ve bayrak 2 saat sonra indirilir*



# *BİLİMİN ETKİSİ*

**YAZAN:FETHİ AHMET  
ÖNER**

Bilim nelere gebe;  
Dünyamızda son zamanlarda yaşanan savaşlar hepimizi üzmemekle beraber neden bu duruma geldik sorusu beni düşündürüyor. Filistin - İsrail ülkeleri arası çatışmalar yillardan beri sürmektedir. Gerekçesi ne olursa olsun masum canlar ölmemelidir, siyasi çıkarlar veya kaynakların kullanımı konusundaki menfaatler yüzünden birçok insan can veriyor ve vermektedir. Güçlü devletlerin doymak bilmeyen açgözlülügü diğer ülkelerin ezilmesine ve sömürülmesine neden olmaktadır. Peki güçlü devletler nasıl bu duruma geldiler? Bunun birçok sebebi var...

Güçlü devletlerin en öne çıkan özellikleri bilimsel çalışmalara ve bilime verdiği önemleridir. Bir ülke bilime çok önem verirse dünyada söz sahibi olan ülke durumuna gelir. İşte süper güç devletlerin gücsüz devletlerden tek farkı budur.

Bilim nelere gebe;

Bilim her şeydir, yeri gelince şifa, yeri gelince kalkınma, yeri gelince silah, yeri gelince üretim gibi birçok alanda etkili olmaktadır. Gerek fenni gerek sosyal alanda bilimsel çalışmalar bir ülkenin daha hızlı ilerlemesine neden olur. Ancak bilime önem vermeyen ve kuru kuruya ilerleyebileceğini düşünen ülkelerin durumu bariz bir şekilde ortadadır. Bu tarz ülkeler bilimselliğe önem vermedikleri için güçlü ülkelerin maddi ve manevi anlamda boyundurukları olmuş ve böyle devam ederlerse bağımlı olarak yaşamaya mahkûm olacaklardır.

Bilime önem vermeyen milletler oldukça nice masum canlar ölürlar, nice canavarlaşan güçlü devletler ortaya çıkar ve dünyayı yaşanmaz hale sokarlar. Bilim öyle süslü sözlerle, güzel vecizelerle pek işlevi olmuyor. Bunu bilimde ilerleyemeyen ülkeleri baz olarak söylemek isterim ki; bilimin etkisini özümseyerek gelişmiş toplum olabilmek için daha çok bilgiye sahip olmamız, çok çalışmamız ve daha çok rasyonel programlara ihtiyacımızın olduğunu belirtmek zorundayım. Hedefimiz bu olmalıdır.



# BİLİYOR MUSUNUZ?

4. yüzyıldan beri, İsa'nın yeniden dirileceği yer olmasına inanılması nedeniyle Hristiyanlar için önemli hac noktalarından olan Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği, göğe yükseldiği, kabrinin olduğu ve tekrar dirileceği yer olarak bilinen Kiyamet kilisesinde bir gün ortadoks ve Katolik arasında yer kavgası çıkar Sultan Abdülmecid bir ferman göndererek olayları bitirir. Fermanda kimse hiçbir şeye dokunmasın yerler tekrar sultan tarafından yeniden belirlenecektir yazar. Fermanın okunduğu sirada bir papaz merdivene çıkıp cam silmektedir. Fermanı duyar duymaz telaşla merdiveni almayı unutup aşağı iner. asır geçmesine rağmen Ferman gereği merdivene kimse dokunulamaz. Kiyamet Kilisesi'nin çatısında durur. inmesi içinse halen Türklerden Osmanlı, soyundan, halifeden merdivenin inmesi için ferman beklenmektedir.



---

## SELAHADDİN EYYÜBİ “KUDÜS’ÜN GÖZYAŞLARINI DİNDİREN SULTAN”



Tarihimizin önemli bir sayfasını oluşturan, filmlere, dizilere, kitaplara konu olan bu kartal yürekli sultانı gelin hep beraber daha yakından tanıyalım:

1137 - 4 Mart 1193

Selahaddin Eyyubi, 1187'de kutsal şehir Kudüs'ü 88 yıl süren Hristiyan egemenliğinden kurtarıp Müslüman dünyasına katmasıyla ve Üçüncü Haçlı Seferi'nde Haçlı devletlerine karşı verdiği mücadeleyle Müslüman, Kürt, Arap ve Türk kültürlerinde önemli bir figür hâline geldi, "kahraman" olarak görüldü ve "Kudüs Fâtihi" olarak anıldı. Ayrıca Selahaddin Eyyubi, "iki kutsal caminin hizmetkârı" ünvanına sahip olan ilk kişidir.

Soyu ve ailesi[

Selahaddin Eyyubi'nin ailesi, Hezbaniyye Kürtlerinin Revvâdîler kolundandır.

Revvâdîlerin soyunun ise, aslı Arap olan Yemenli Ezd kabileşine dayandığı düşünülmektedir.

Revvâdîler aşireti, Abbâsî Hâlifeliği tarafından 758'de Basra'dan alınarak Azerbaycan'a yerleştirilmişlerdir.

Kabileye adını veren Revvad bin Müsenna el-Ezdî, Azerbaycan valisi Yezid bin Hatim tarafından güvenliği sağlama amacıyla Tebriz civarında vazifelendirilmiştir.

Daha sonra, onun soyundan gelen torunları, 8. ve 9. yüzyıllarda Abbâsîlerin Tebriz valisi olarak vazife yapmışlardır.

Revvâdîler, 10. yüzyılın başından itibaren Azerbaycan'da baskın hâle gelen Kurt varlığıyla, özellikle de Hezbaniler aşiretiyle karışarak Kürtleşmiş, assimile olmuş ve bu tarihten itibaren Kurt olarak tanınmışlardır.

Ailesi[

Selahaddin, 1137 veya 1138 yılında bugünkü Irak'taki Tikrit'te, tanınmış bir Kurt ailede dünyaya geldi.

Selahaddin'in babası Necmeddin Eyyûb, o dönemde bir Kurt hanedanlığı olan Şeddâdîler'in hüküm sürdüğü Divin'de, "Ecdenakan" isimli, ahalisinin tamamının Kurtlerdenoluştugu bir köyde doğmuş olup babasının adı, "el-Kurdî" nisbesine de sahip olan Şâdi bin Mervan'dır.

Şâdi'nin babasına ise genellikle "Mervan" denmekte, ancak onun hakkında pek bir şey bilinmemektedir.

Selahaddin'in doğduğu gece Necmeddin Eyyûb, ailesini de alarak Halep'e götürdü.

Burada Kuzey Suriye'nin Türk valisi İmâdüddin Zengî'nin hizmetine girdi.

Selahaddin'in dedesi Şâdi, Bağdat valisi Bihruz'un yakın arkadaşıydı.

Bihruz, nüfuzunu kullanarak Şâdi'nin oğlu Necmeddin Eyyûb'un Tikrit'in kumandanlığına atanmasını sağladı.

Böylece Büyük Selçuklu hükümdarı Muhammed Tapar, Şâdi'yi ailesiyle birlikte Tikrit civarına yerleştirdi. Şam ve Halep valisi İmâdüddin Zengî'nin ordusu, 1131'de Karaca el-Sâki tarafından mağlup edildi ve Zengî, Tikrit'e siğindi. Selahaddin'in babası Necmeddin Eyyûb ve amcası Esâdüddin Şirkuh, İmâdüddin Zengî'ye yardım etmiş ve bundan sonra aralarında sıkı dostluklar kurulmuştur.

Bu olay üzerine Eyyûb'a ailesinin Bağdat valisi Bihruz ile araları açılmış, onlar da buna karşılık Musul ve Halep atabeyliği olan Zengîlere yaklaşmışlardır.

Şirkuh'un bir Selçuklu yüksek memurunu öldürme olayından sonra iki kardeş İmâdüddin Zengî'ye başvurmuş ve 1138'de görevinden alınan Necmeddin Eyyûb ve ailesi İmâdüddin'in hizmetine girmiştir.

Selahaddin'in kardeşlerinin isimleri

Tâcülmülk Börü,

Seyfîlislâm Tuğtekîn,

Âdîl Seyfeddin Ebû Bekir

ve Şemsûddevle Turanşah'tır.

İsimlerin önüne bir lakap almak o zamanlar İslâmî bir gelenekti. Dolayısıyla Turanşah'ın lakabı Şemsûddevle (devlet güneşî), Tuğtekîn'in lakabı Seyfîlislâm (İslâm'ın kılıcı), Börü'nün lakabı ise Tâcülmülk (ülkelerin tacı) idir.

Türk tarihçi Zeki Velidi Togan, Eyyûbîlerin evvela Kürtleşmiş, sonra da Türkleşmiş bir Arap sülâlesinden olduğunu söyler.

Ünlü Orta Çağ tarihçisi İbn-i Haldun'a göre ise Selahaddin Eyyubi'nin ataları, aslı Arap olan Yemen'in Himyeri vilâyeti esrafından, Hezbaniyye Kürtlerinin Revvâdîye aşiretine mensuptur.

Buna karşın İbn-i Haldun, ünlü eseri Mukaddime'de kendisinden bahsederken "Selahaddin Eyyubi el-Kurdî" ifadesini kullanmıştır.

Arap tarihçi El-Hazreci, Memlûk tarihçisi Ebû Hâmid el-Kudsi,

Osmanlı tarihçisi Ahmed Vasîf Efendi gibi şahsiyetler, eserlerinde Selahaddin'den ve onun hanedanından "Kürt" diye bahsetmişlerdir. Örneğin El-Hazreci'nin Eyyûbîleri anlatan eseri, Târihu Devleti'l-Ekrâd (Türkçe: Kurd Devletinin Tarihi) ismini taşımaktadır.

Fakat Eyyûbî Hanedanlığı mensubu olan Hasan bin Davud el-Eyyûbî, Fevâidü'l-Celiyye fi 'IFerâidi'n-Nâsîriyye adlı eserinde Kürt soyunu reddetmiştir.

Eyyûbî tarihçisi Prof. Dr. Ramazan Şeşen, Selahaddin Eyyubi ve ataları olan Revvâdîler aşiretinin Yemenli Arap Ezd kabillesine gittiğinin düşünüldüğünü, ancak güvenilir kaynaklara göre Eyyûbîlerin Hezbaniyye Kürtlerine mensup olan Revvâdîler kolundan olduğunu belirtir.

Selahaddin'in uzun süre inşa kâtipliğini yapmış olan tarihçi İbn-i Şeddâd da (1145-1235) Sîretü Selahaddin isimli eserinde, Selahaddin'in kökeninin Arap olduğu iddialarını kesin bir dille reddetmiştir.

Türkiye'de başta İlber Ortaylı, Yavuz Bahadıroğlu, Celâl Şengör, Tufan Gündüz ve Müfid Yüksel gibi ünlü isimler olmak üzere birçok tarihçi ve akademisyen Selahaddin'in Kürt olduğunu dile getirirken, diğer bazı tarihçiler ise onun bir Türk, Türkleşmiş

bir Kürt veya bir Arap olduğunu söylemektedirler. Buna temel olarak da, Selahaddin'in kardeşlerinin isimlerinin birer Türk ismi olması yoğun olarak gösterilmekle

birlikte, Türklerde yoğun bir şekilde kullanılan ülûş sistemini de kullanmış olduğu iddiası buna dayandırılır.

İngiliz tarihçi Clive Ponting, 2000 yılında yayımladığı Dünya Tarihi: Yeni Bir Perspektif isimli eserinde, 12. yüzyılın ortalarında Hristiyanların egemenliğinde olan Kudüs için Haçlı kuvvetlerine karşı yapılan saldıruları büyük oranda Kürtlerden meydana gelen bir ordunun desteğiyle Zengîlerin yönettiğini, Türklerle Kürtlerin ilişki içinde olduklarını ve Selahaddin Eyyubi'nin de bir Kürt olduğunu yazmaktadır.

#### ÇOCUKLUK DÖNEMİ:

İmâdüddin Zengî'nin, babası Necmeddin Eyyûb'u vali olarak atadığı Baalbek ve Şam'da büyüyen Selahaddin, ayrıcalıklı bir çocukluk geçirmemi ancak iyi bir eğitim aldı.

Selahaddin'in Şam'a özel bir düşkünlüğü olduğu bildirilse de, kendisinin erken çocukluk dönemine ilişkin bilgiler çok azdır.

Askerî dersler gibi dinî derslere de meraklıydı.

Aynı zamanda sanatla ve bilimle uğraşırdı.

Selahaddin'in biyografisini yazan El-Wahrani, onun Öklid geometrisi, astronomi, matematik ve aritmetik konularında uzman birisi olduğunu ve bu alanlardaki soruların çoğunu yanıtlayabildiğini belirtmiştir.

Mantık, felsefe, sosyoloji, fıkıh, hukuk ve tarih öğrendi. Bazı kaynaklar, öğrenimi sırasında orduya katılmaktan çok dinî çalışmalara ilgi duyduğunu iddia etmektedir.

Dine olan ilgisini etkilemiş olabilecek bir diğer faktör de, Birinci Haçlı Seferi sırasında (1096-1099) Kudüs'ün Hristiyanlar tarafından alınmasıydı.

Selahaddin, Arap şair Ebû Temmâm'ın şiirlerini ezbere biliyordu.

Kürtçe ve Arapça konuşuyordu ve Farsça ile Türkçe de biliyordu.

Tarihçilerin anlatğına göre Selahaddin, zamanının çoğunu ya ilimle ya da devlet işleriyle geçirirdi. Ayrıca Kur'an'ı ezberlemiştir.

Amelde Şâfiî, itikatta Eş'arî idi.

Müneccimlere (yıldız falcısı) inanmazdı. Tarihçi İbn Şeddâd, tarih bilgisinin kuvvetli, kültürünün geniş olduğunu, meclisinde bulunanların başkasından duymadıkları şeyleri ondan duyduklarını söylemektedir.



#### GENÇLİK DÖNEMİ:

Selahaddin, yirmi altı yaşında amcası Şirkuh tarafından eğitilmek üzere kendi hizmetine alındı. Mısır'ın güçlü aşiretlerinden olan Banu Ruzzaikler'in ele geçirilmesinde Fâtımî hâlifesinin yanında savaştı. Daha sonra, Haçlı ordusunun elinde bulunan Mısır'daki Bilbeys şehrinin ele geçirilmesinde görev aldı. Bilbeys'in ele geçirilmesinden sonra, karşılaştıkları Haçlı ordusuna karşı amcasının ordusunun sol kanadını oluşturan süvari birlikleri ile elde ettiği başarılar sayesinde kendini gösterdi.

Savaşın sonunda Haçlı komandanı Kayseryalı Hugh (Hugh of Caesarea), Selahaddin'in birliğine saldırdığı esnada esir düştü.

Savaşın sonunda Selahaddin ve amcası Şirkuh, İskenderiye'ye geçtiler. Burada kendilerine Fâtımî hâlifesи tarafından para, asker ve bir kale verildi.

Kaleye saldırınan Haçlılar, Şirkuh'un birliklerini dağıtmayı başardılar; fakat Selahaddin'in birlikleri kalenin düşmesine engel oldu.

#### Mısır Seferleri:

Birinci Haçlı Seferi sonunda, 1099 yılında Kudüs'te kurulan Kudüs Krallığı, gözünü Mısır'a dikmişti. Dönemin bulunduğu koşullar, Mısır'ın alınabilmesi için çok elverişliydi. O günlerde de Mısır'daki Fâtımî Devleti'nin iç siyaseti karışıklıklar içindeydi. Mısır veziri Şâver, bir saray darbesi sonucu rakibi olan diğer vezir Dırgam'a yenilip vezirlikten olunca gizlice

Şam'a, Nûreddin Mahmud Zengî'nin yanına gitti ve yardım istedi (1164). Nûreddin Mahmud Zengî bu olayı fırsat bilerek İslam dünyasındaki iki başlılık problemi halledebileceğini ve Müslümanları tekrar tek çatı altında birleştirip Haçlılarla mücadele konusunda güçleneceğini hesaplayarak Şâver'e olumlu yanıt verdi.

#### Birinci Mısır Seferi[

Nûreddin Mahmud Zengî, Mısır'da Şâver'e yardım etme görevini Selahaddin'in amcası Esâdüddin Şirkuh'a verdi. Şirkuh bu görevi, Selahaddin'i de yanında götürmek karşılığında kabul etti. Selahaddin, amcasının savaşa gitme tekliflerini kabul etti. Ardından Şirkuh ve askerlerle yola çıktı. Selahaddin'in askeri hayatı bu noktada, amcası Esâdüddin Şirkuh'un hizmetine girmesiyle başladı.

Bu sırada Mısır'da işler karışmıştı. Şâver, rakibi Dırgam'ı mağlup etmiş ve Nûreddin Zengî'den gelecek olan desteğe ihtiyacı kalmamıştı.

Nûreddin'e bağlı askerlerin müdahalesinden korkan Şâver, cizye karşılığında Kudüs Krallığı'ndan yardım istedi. Bu istek sonucunda deniz yoluyla bir Haçlı ordusu, kendisine yardım etmek için gönderildi. Haçlı ve Mısır ordusu Afrika ile Asya'nın birleştiği noktada buluştular ve savunmaya geçtiler. Bu durum karşısında Selahaddin ve Şirkuh, yanlarındaki az kuvvetle ne yapacaklarını bilemediler.

Daha sonra Selahaddin, ordunun komutasını ele aldı ve Nûreddin Zengî'den gelecek yardımı bekleme fikrini beyan etti, ardından Belbis Kalesi'ni ele geçirdi.

Nûreddin Zengî ise Selahaddin ve Şirkuh'a doğrudan yardım yerine Haçlı topraklarına yürüyerek onları geri çekilmeye zorladı. Bu yüzden çekilen müttefiklerinden

ümidi kesen Şâver, Nûreddin'in hücum etmesinden korkarak Şirkuh'un ordusuyla barışa mecbur oldu.

Selahaddin, barış şartlarını bizzat kendi tespit etti. Barış yapıldıktan sonra Şam'a dönen Selahaddin, ilim ve irfan sohbetlerine yeniden katılmaya başladı. Bu seferle beraber Selahaddin, askeri alanda ilk maharetini göstermiş oldu.

#### İkinci Mısır Seferi[

Kudüs Krallığı başta olmak üzere çeşitli Haçlı devletleri yer alırken; Kuzey Suriye'de Zengiler, Mısır'da da Fâtımîler hüküm sürüyordu.

Nûreddin Mahmud Zengî, Şirkuh'un ifadelerinden Mısır'ın fethinin kolay olacağını düşündü ve bu yüzden Şirkuh'u bir kez daha Mısır üzerine gönderdi. Şirkuh, Selahaddin'in yeniden kendisiyle gelmesi şartıyla bunu kabul etti. Çoğu kişinin ricasını reddeden Selahaddin, Nûreddin'in ricasıyla sefere çıktı.



## KUDÜS FATİHİ SELAHADDİN EYYUBİ (1138-1193)

Nüreddin'e bağlı bir ordunun üstüne geldiğini duyan Şâver, cizye vaadiyle Haçlılardan yardım istedi. Kudüs'ten hareket eden Haçlı orduzu, Asya ile Afrika'nın birleştiği yerde Şâver ve ordusuyla buluştu. Selahaddin, ordunun komutasını eline aldı ve Sina Çölü'nu aştılar. Düşmanlarını mağlup etmeyi başardıktan sonra İskenderiye'ye gelip bu kaleyi ele geçirdiler. Selahaddin, kısa sürede kale halkın muhabbetini kazanmayı başardı. İskenderiye'nin düştüğü haberini alan Mısır Fâtımları ve Haçlılar, önceki mağlubiyetin etkisinden çıkış İskenderiye üzerine yürüdüler. İskenderiye önemli bir mevkidi ve doğu ile batının ticaret merkeziydi.

Şirkuh ve bazı askerler, şehir dışında mühim bir mevkiyi tutarak Nüreddin Zengî'den gelecek yardımı beklemeye koyuldular. Selahaddin ve yanındakiler ise şehri korumaya çalıştırıldı. Selahaddin, kaleyi üç ay boyunca savundu. Fakat Haçlılara desteğe gelen bir Rum donanmasının deniz yolunu kesmesi sebebiyle umduğu yardımı bulamayan Şirkuh, zaten erzak sıkıntısı çeken kalenin kurtarılmasını mümkün görmeyerek çekilmeye başladı. Selahaddin, Şirkuh ve askerlerinin gitmesinden sonra barış istemekten başka çare bulamadı. Barış şartı olarak askerleri ve silahlarıyla beraber Suriye'ye dönmeyi istiyordu. Barış yapıldıktan sonra Selahaddin ve askerleri kaleden çıktılar. Daha sonra Kudüs Kralı, üç gün boyunca Selahaddin ve askerlerini kendi ordugâhında misafir etti. Selahaddin, bu üç gün içinde Hristiyanların ordu tertiyatına ve Hristiyan kumandanlar arasındaki çekişmelere vakıf oldu. Misafirlilikten sonra Suriye'ye dönen Selahaddin, kendini tekrar ilim sohbetlerine verdi.

Eyyûbî Devleti'nin kurulması:

Selahaddin, 1169'da Mısır'ı fetheden sefer sırasında amcası Şirkuh'u takip etti. Daha sonra Selahaddin, Halep ve Edessa'nın bağımsız valisi Nüreddin Mahmud Zengî için Mısır'ın valiliğini akrabasından devraldı.

1171'de ise Mısır'daki Şii Fâtîmî Hâlifeliği'ne son vererek İslam hilâfetinin Bağdat'taki Abbâsî Hâlifeliği'ne geçip Sünnlîğe dönüldüğünü ve Abbâsîlere bağlılığını ilan etti.

Nüreddin 1174'te öldüğünde halefleri üstünük için savaşırken, Müslüman devletlerden oluşan koalisyonu dağıdı. Bunun üzerine Selahaddin hakiki varis olduğunu iddia etti ve Mısır'ı kendisi için aldı, böylece Mısır'ın tek yöneticisi durumuna geldi.

Daha sonra Suriye'yi fethetmeye başladı ve 1175'te Zengîleri mağlup edip onları hâkimiyeti altına aldı. Nihayetinde de Abbâsî hâlifesi Müstazî tarafından "Mısır ve Suriye'nin Sultanı" ilan edildi. Tüm bu gelişmeler, Selahaddin'in Mısır ve Suriye merkezli yeni bir hanedanının, Eyyûbî Hanedanlığı'nın lideri olduğu anlamına geliyordu ve bu olay, Müslümanların Haçlılara karşı olan birleşmesinde de tarihî dönemeçlerden biri oldu.

Kahire Kalesi, Mısır'ın güç merkezi olarak hizmet vermek üzere Selahaddin tarafından 1176-1183 yılları arasında inşa ettirildi. İnşasından sonra kale, 700 yıl boyunca Mısır'daki hükümetlerin merkezi ve yöneticilerin ikametgâhı oldu. Selahaddin, Nüreddin Mahmud Zengî'ye hayatı boyunca bağlı kaldı.

Nüreddin'in 1174'te ölmesinden sonra ise Selahaddin, bölgeyi hâkimiyeti altına aldıktan sonra Nüreddin'in dul eşi İsmet Hatun ile evlenmek istedi ve Şâfiî usulundance 1176'da nikâhla evlendiler.

Nüreddin'in yerine geçen on bir yaşındaki oğlu İsmâil, henüz çocuk yaşta olduğu için annesinin etkisi altında kaldı ve bu da İsmet Hatun'un siyasete karışmasına yol açtı. Onun Selahaddin ile evlenmesi, Haçlılara karşı olan Müslüman birliğinin sağlanmasında önemli rol oynadı. Selahaddin, Râşîdüddîn Sinân komutasındaki Haşhaşî kalesi Masyaf'ın kuşatmasını belirsiz koşullar altında Ağustos 1176'da sona erdirdi.

Mısır Sultanı olduktan sonra Selahaddin, Nüreddin'in Suriye'deki üstünüğünü 1174'te Şam'ı ele geçirerek tekrar etti. Daha sonra Müslüman dünyasını birleştirmeye veya en azından bir tür faydalı koalisyon oluşturmaya başladı. O'nun bu stratejisi, Orta Doğu'da Kudüs Krallığı gibi Latin devletleri kurmuş olan Hristiyan yerleşmecilere karşı kutsal bir savaş yürütebileceği fikriyle karıştırılan güçü bir harp ve diploması karışımıydı.

Selahaddin'in Müslüman liderler arasındaki üstünlüğü, Sünni inancının başı olan Bağdat'taki Abbâsi hâlifesinin onu Mısır, Suriye ve Yemen'in "valisi" olarak resmen tanımasıyla pekişti.

Ancak Halep bağımsız kaldı ve Nûreddin'in oğlu tarafından idare edildi.

Mısır Sultanı Selahaddin, güçlü bir Şii mezhebi olan Haşhaşilerin suikast teşebbüslerinden iki defa kurtulduğu için daha şahsi riskler de vardı.

Selahaddin ise bu duruma, Suriye'de Haşhaşî kontrolündeki Masyaf Kalesi'ne saldırarak ve çevresini yağmalayarak karşılık verdi.

Haçlılarla mücadeleler:

Montgisard Muharebesi (1177)[

1177'de Kudüs Kralı 4. Baldwin, o sırada bölgeye gelen Alsace'lı Philip ile birlikte Bizans İmparatorluğu'nun da desteğini alarak Mısır'a saldırıma planları yaptı ve başarısız oldu.

Bu sırada Selahaddin, Kudüs'ü almak üzere hazırlıklar yapıyordu. Selahaddin'in planlarından haberdar olan Baldwin, şehrin savunmasını uygun bir yerde yapmak için 375 şövalye ve 3 ila 5 bin piyadeyle Aşkelon'a doğru yola çıktı.

Burada Baldwin, karşısına çıkan 21 ila 26 bin kişilik Eyyübî ordusu tarafından durduruldu.

Baldwin'in beraberinde, Halep'teki mahkûmiyetten yeni kurtulmuş olan Trablus Kontu 3. Raymond da bulunmaktaydı.

Selahaddin'in ezeli düşmanı Raymond, henüz 16 yaşındaki cüzzamlı kral Baldwin ağır hasta olduğu için ordunun komutasını eline aldı. Raymond'un yanı sıra Haçlı ordusunda Tapınak Şövalyeleri de vardı.

Selahaddin, Baldwin'in sayıca az ordusıyla onu engellemeye girişiminde bulunamayacağını düşünerek Kudüs'e doğru yürüyüşüne devam etti.

Ancak Selahaddin, Kudüs kralını engellemesi için geride bıraktığı güçlerin yetersiz geldiğinden ve bu kuvvetleri yenen Baldwin'in kendisine doğru ilerlediğinden habersizdi. Sahil boyunca ilerleyen Haçlılar, Remle şehri yakınındaki Montgisard'da Eyyübîleri yakaladılar.

Selahaddin beklemediği bir anda saldırıyla uğradı; üstelik ordusu dağınık, uzun yürüyüşten dolayı yorgun ve savaşa hazırlıksızdı.

Haçlılar hazırlıksız Eyyübî ordusuna cephe'den saldırarak büyük zayıat verdirdiler.

Ordusunun neredeyse tamamını kaybeden Selahaddin, kendi canını zorlukla kurtardı. Gece boyunca Selahaddin'i takip eden Kral Baldwin, sonrasında Aşkelon'a çekildi. Özel muhafizleri olan Memlük askerleri haricinde silahlı gücü kalmayan Selahaddin, uzun ve yorucu bir yolculuk sonucu Mısır'a dönebildi. Selahaddin'in ordusunun yalnızca yüzde 10'luk bir kısmı savaştan sağ salim kurtulabildi.

1177-1187 yılları arasındaki gelişmeler:

Selahaddin, yeni ya da gelişmiş askeri teknikler kullanmak yerine, çok sayıdaki düzensiz kuvvetleri birleştirip disiplin altına alarak askeri güç dengesini kendi lehiné çevirmeyi başardı. Montgisard yenilgisinden sonra Selahaddin'in nüfuzu, Mayıs 1183'te Halep'i ele geçirmesiyile ve oldukça faydalı bir Mısır donanma filosunu ihtiyatlı bir şekilde inşa etmesiyle tekrar güçlendi.

1185'te Selahaddin Musul'u kontrolü altına aldı ve Bizans İmparatorluğu ile ortak hasımları olan Selçuklulara karşı bir anlaşmaya imzaladı.

Böylelikle Selahaddin, artık kendi sınırlarının emniyette olduğunu düşündü.

1185 yılının Mart ayında Kudüs Kralı 4. Baldwin, cüzzam hastalığından dolayı henüz 24 yaşındayken öldü.

Haçlıların dikkatinin veraset ihtilafları ve Kudüs Krallığı'nı artık kimin idare edeceğini meselesiyle dağılması Selahaddin'in işine gelmişti.

4. Baldwin'in yerine geçen 8 yaşındaki yeğeni 5. Baldwin ertesi yıl, Ağustos 1186'ta öldü.

Oğlunun ölümü üzerine yerine geçen 4. Baldwin'in kız kardeşi Sibylla, eşi Lüzinyanlı Guy'ı kral yaptı.

4. Baldwin'in ölümü krallığını zayıflatı ve bu da Selahaddin'in saldırılmasını sıklaştırmışa yol açtı.

Hittin Muharebesi (1187)[

Selahaddin, 1177'deki Montgisard Muharebesi yenilgisinden 10 yıl sonra, 1187 yılında, bütün gücüyle Kutsal Topraklar'da hüküm süren Latin Haçlı krallıklarına yöneldi.

Haçlı komutanı Renaud de Châtillon'ın nefret uyandıran eşkıyalık hareketleri Selahaddin'i çok kızdırılmıştı.

Selahaddin, Kudüs Krallığı'na karşı harekete geçip onları Filistin'den atmaya karar verdi ve Mısır, Suriye ve el-Cezire'ye (Yukarı Mezopotamya) haber gönderip Haçlı devletlerine, özellikle Kudüs Krallığı'na karşı bir cihat yapmak için askerlerin komutası altında birleşmelerini istediğini bildirdi. Bu ülkelerden çok sayıda süvari ve piyade, gönüllü olarak Selahaddin'in devletinin başkenti Şam'a gelmeye başladı.

Selahaddin, Kudüs Kralı Lüzinyanlı Guy'ı ve ordusunu Filistin'in kuzeyine, Tiberiya yakınlarındaki Hittin köyü civarına kadar getirmeyi başardı. Hittin tepesi su kuyularıyla ünlü bir yerdi. Çok önceden buradaki kuyuları tutan Selahaddin, böylece Haçlılara su bırakmamayı planladı.

Selahaddin, Hittin'e yaklaşık 20.000 asker getirmeyi başardı. Haçlılar ise takriben 15.000 piyade ve 1.300 şövalye toplayabilmişti.

Haçlılar sayıca azdı ve ciddi derecede su sıkıntısı çekiyorlardı; üstelik bol miktarda erzağı olan Müslüman ordusu, düşmanın susuzluğunu daha da artırmak için kuru otları ve çalıları ateşe verdi.



Kudüs ordusu, günlerce süren yürüyüşten sonra 4 Temmuz 1187'de tükenmiş ve susuzluktan bitkin düşmüş bir hâlde Selahaddin ile karşılaştı. Bundan sonra Haçlılar geri dönemediler ve Selahaddin'in karşısına çıkmak zorunda kaldılar. Haçlı ordusunun komutanlığında Trablus Kontu 3. Raymond, İbelinli Balian ve Renaud de Châtillon da vardı. Haçlı düzeni savaş sırasında kargaşa içinde ayrıldı. Trabluslu Raymond liderliğindeki bir süvari kuvveti Müslüman hatlarını aşip kaçmayı başardı, fakat ordunun büyük bir kısmı için firar yoktu ve Selahaddin, Haçlıların şimdiye de感恩 topladığı en büyük orduya karşı büyük bir zafer kazandı.

Hittin Muharebesi sonrasında Kudüs Kralı Lüzinyanlı Guy, Haçlı komutanı Renaud de Châtillon ile birlikte Selahaddin Eyyubi'ye esir düştü. Selahaddin, Renaud'u kafasını keserek öldürdü. Çünkü öncesinde Renaud, Müslümanlara karşı şiddet içerikli birtakım uygulamalarda bulunmuş ve bu nedenle Müslüman yazarlar, onu "İslam düşmanlarının başı" olarak görmüşlerdi. İdamı gören Lüzinyanlı Guy, sıranın kendisine geleceğinden korktu. Fakat Selahaddin yanına gelip "Kral öldürmek, kralların bir âdeti değildir; fakat bu adam (Renaud) tüm sınırları aştı ve sonuca ona bu şekilde davrandım." deyip kendisine aynı muameleyi yapmadı ve ona iyi davrandı. Haçlıların bu savaşta verdiği kayıpların büyülüğu, Müslümanların Kudüs Krallığı'nın neredeyse tümünü ele geçirmesini sağladı. Akka, Beyrut, Sayda, Nasira, Nablus, Yafa ve Aşkelon gibi yerler üç ay içinde düştü.

Selahaddin'in Haçlılara en büyük darbesi ise, 88 yıl Hristiyan Frankların elinde bulunan kutsal şehir Kudüs'ü fethetmesi olacaktır. 20 Eylül 1187'de Kudüs'ün kuşatılmasına başlandı.

#### Kudüs'ün Fethi:

Kudüs Krallığı, Hittin Muharebesi'nde büyük bir zayıflık vermiş ve şehrin savunması için de yeterli asker kalmamıştı. Üstelik Selahaddin ve ordusu yavaş yavaş Kudüs'e doğru ilerlemekteydi. Müslüman ordusu Kudüs'ün surlarına dayandı. Şehrin savunması İbelin'in Baron'u İbelinli Balian'a kalmıştı. Asker olan olmayan herkes kılıç kuşanıp savunma duvarlarında yerini aldı.

Selahaddin'in kuşatma kuleleri ve mancınıkları Kudüs surlarını dövdü ve harap etti. İbelinli Balian ise karşılık için uygun zamanı kolluyordu.

Franklar, Müslüman ordusuna karşılık vererek onları surlardan geçirmemeye çalışıyordu. Bu sırada Piskopos Heraklius, Balian'a yalvarıp kuşatmayı bitirmesini emretti. Ancak Balian şehirde kılıç tutan herkesi kuşatmaya dahil etmeye devam etti. Selahaddin'in ordusu kayıplar verse de kuşatma sürdü. Kuşatma devam ederken, 2 Ekim 1187 şafağı birkaç Müslüman Eyyubî süvarisi surların gerisinde beyaz bayrak salladı. İbelinli Balian ve Selahaddin Eyyubi karşı karşıya geldi ve Balian, 12 gün süren kuşatmanın ardından Kudüs'ü Selahaddin'e teslim etti.

2 Ekim 1187 Cuma günü Selahaddin Kudüs'e girdi ve cuma namazını Kudüs'te kıydı. Haçlılar Kudüs'ten çıkış giderken Ortodoks ve Ya'kubi Hristiyanlar şehirde kaldı. Ayrıca Yahudilerin de şehre yerleşmesine izin verildi. Hristiyanlara ait kutsal yerlerin idaresi Ortodoks Kilisesi'ne teslim edildi.

Hristiyanların şehirde ikametine izin verilmemesine karşın, Kutsal Kabir Kilisesi dışındaki bütün kiliseler camiye çevrildi. Kudüs'ün Fethi'nden sonra Selahaddin'in emriyle Mescid-i Aksa da dahil olmak üzere pek çok kutsal mekân, ritüellerle gül suyuyla arındırıldı.

Yaşanan olayların ardından Avrupalı Hristiyanlar, arasında İngiltere, Fransa ve Kutsal Roma Krallıklarının da bulunduğu yeni bir Haçlı seferi düzenlemeye başladılar. Sefer, İngiliz Kralı 1. Richard, Fransa Kralı 2. Philippe ve Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa tarafından üç ayrı kol hâlinde geliştirildi ve Mayıs 1189'da başladı.

Üçüncü Haçlı Seferi (1189-1192)

Arsuf Muharebesi, 8 Eylül 1191.

Avrupalı Hristiyanlar tarafından finanse edilen ve 1189-1192 yılları arasında sürecek yeni bir Haçlı seferine neden oldu. 1189 yılına gelindiğinde Haçlı hâkimiyeti altında yalnızca üç kent kalmış; ancak sağ kalan dağınık Hristiyanlar, zorlu bir kıyı kalei olan Sur'da toplanarak Latin karşı saldırısının çıkış noktasını oluşturmuşlardı.

Kudüs'ün düşmesiyle derinden sarsılan Batılılarca düzenlenen Üçüncü Haçlı Seferi, çok sayıda büyük soylu ve ünlü şövalyeyin yanı sıra, üç ülkenin krallarını da savaş alanına çekti.

Sefer uzun ve tüketici oldu. Selahaddin'in orduları, 7 Eylül 1191'de Arsuf Muharebesi'nde İngiltere Kralı 1. Richard'in ordusuyla çatışmaya girdi ve Selahaddin ağır kayıplar verip geri çekilmek zorunda kaldı.

Haçlılar savaşı kazandı, ama Müslümanların kayıpları mühim değildi.

Akka ve Arsuf yenilgileri Selahaddin'in ordusuna ciddi bir zarar vermemiş olsa da, arka arkaya alınan iki mağlubiyet ve ardından Ağustos 1192'de Yafa'nın 1. Richard'a kaybedilmesi, Selahaddin'in çağdaşları arasındaki askerî itibarına zarar verdi.

Yafa Muharebesi

(1192), Üçüncü Haçlı Seferi'nin son askerî girişimi oldu. Kral 1. Richard, Yafa'yı işgal edip tahkimatlarını restore ettikten sonra, Selahaddin ile şartları yeniden tartışıp antlaşmaya vardılar. Buğa göre Richard, Aşkelon'un tahkimatlarını yıkmayı kabul ederken; Selahaddin, Sur'dan Yafa'ya kadar Filistin kıyılarındaki Haçlı kontrolünü tanımıy় kabul etti.

Haçlılar Doğu Akdeniz'de ancak güvensiz bir toprak parçasına tutunabildiler.

Selahaddin ve Richard'in anlaşmasına göre Hristiyanların Kudüs'e silahsız hacı olarak seyahat etmelerine izin verilecek ve Selahaddin'in devleti sonraki üç yıl boyunca Haçlı devletleriyle barış içinde olacaktı.

Kral Richard Ekim 1192'de dönüş yolculuğu için yelken açlığında savaş sona ermişti.

Böylelikle kutsal kent sayılan Kudüs, Müslümanların hâkimiyetinde kalmış oldu.

Ölümü:

Selahaddin Eyyubi, Haçlılar ile çarşıştıktan ve Kral Richard ile antlaşma yaptıktan kısa bir süre sonra başkent Şam'a çekildi. 4 Mart 1193 tarihinde Şam'da öldü.

Mısır, Libya, Yemen, Filistin, Suriye, Malatya, Ahlat, Doğu ile Güneydoğu Anadolu'ya ve Hemedan ile Kuzey Irak'a kadar onun adına hutbe okundu.

Şam'daki Emevî Camii'nin bahçesindeki bir türbeye gömüldü.

Selahaddin'in gömüldüğü Emevî Camii'nin bahçesindeki türbe, başlangıçta birkaç sütun ve bir iç kemer dışında çok az kalıntı bulunan, ayrıca bir okulu da içeren bir kompleksin parçasıydı. Yedi yüzyıl sonra Alman İmparatoru 2. Wilhelm (1888-1918), mozoleye yeni bir mermer lahit bağışladı.

Ancak orijinal lahit değiştirilmedi; bunun yerine ziyarete açık olan türbede artık iki lahit vardır: Yan tarafa yerleştirilmiş mermer lahit ve Selahaddin'in mezarını örten orijinal ahşap lahit.

Evlilikleri ve çocukları:

İmadeddin el-İsfahani'nin verdiği bilgilere göre Selahaddin'in 15 oğlu vardı. Ancak başka kaynaklarda 17 oğlu ve bir kızının olduğu yazmaktadır.

Selahaddin'in eşleri ve cariyeleri hakkında ise pek bir şey bilinmemektedir. 1176 yılında Nûreddin Zengî'nin dul eşi İsmet Hatun ile evlenmiş ve bu hatundan çocuğu olmamıştır.

Eşlerinden biri olan Şemsah, oğlu el-Aziz Osman ile birlikte Şafîî'nin Kahire'de bulunan türbesine gömülümuştur.

O'nun kalplerimize kazıyan özelliği hedefinden asla vazgeçmeyerek sonunda başarıya ulaşmış olmasıydı. Şimdi Kudüs'ler yeni Selahaddinlerini bekliyor.

EĞİTİMÇİ YAZAR  
MESUT HEKİMHAN

# ŞİİRCE

Hilal Işığı

Yolum düştü Filistin'e  
Uğradım ne kahve ne bir eve  
Gökyüzü yerle bir olmuş önumde  
Hiç mi batmadı bunlar gözüne?

Bir sürü insan gördüm cihanda  
Tekbir getirirler hep bir anda  
Çocuklar çığlık atar "ana,ana.."   
Dünya şahit olur bu ana

Müslüman, olanı görmez mi?  
Kardeşine yardımı bilmez mi?  
Doğruyu yanlışı ayırt etmez mi?  
Bu ne biçim beraberlik bilmem ki

Ölüm sanırsınız ayrılığı  
Seyredersinizanca olanı  
İsrail'in akittiği bu kanı  
İslam'ın simgesi aydınlattı hilal ışığı

OSMAN BOZ

# ŞİİRCE

## YETİM KALDIM BUGÜN

Bugün bir başka bakıyor gözlerim,  
Solgun, durgun, kararsız,  
Bacası tütmüyor damların,  
Pencereler perdesiz bugün...

Ümitleri kırılmış kollarımın,  
Dilenirim evlatsız annelerden,  
Babamın gözlerinde yitiğim,  
Sitem dolu bekleyişlerden...

Bugün yetim bakıyor gözlerim,  
Kapısı kırılmış cümlelerimin,  
Bombalanmış tüm şehirler,  
Camları kırılmış hep evlerin...

Yetim kaldım bugün, kardeşsiz kaldım,  
Sokaksız, bahçesiz, arkadaşsızım,  
Annemin yüzünde bir çizgi oldum,  
Göğsüm daralıyor, dinmiyor sizim...

Sınır çizgilerine yiğildim bugün,  
Hayallerim gibi dağıldım bugün,  
Babamı kaybettim diye bağırdım bugün,  
Dimdik duracaktım eğildim bugün...

Sürgün ettiler bizi, vatansız kaldık,  
Yıktılar evimizi, yuvasız kaldık,  
Vurdular babamızı, hep yetim kaldık,  
Bir başka ağlıyor gözlerim bugün...

Annemin feryadınıduyar mı şimdi gökler,  
Kardeşimi çağırSAM getirir mi melekler,  
Söyleyin bizden sonra bu vatanı kim bekler,  
Bir başka yanıyor düşlerim bugün...

Yurdumun üstünü duman kaplamış,  
Zalim, zulüm üstüne zulüm toplamış,  
Zehirli hançerini yüreğime saplamış,  
Bir başka kanıyor cigerim bugün...

Çocuklar yetim kaldı,vatanını böldün mü,  
Kendini ölməz sanma, geleceği gördün mü,  
İnsanlıkla birlikte, şimdi sen de öldün mü,  
Bir başka bakıyor gözlerim bugün,  
Hem yetim, hem öksüz kaldı sözlerim  
bugün...

Mesut HEKİMHAN

# ŞİİRCE

## Gazze'ye Ağlayan Gül

Çok zamanlı yanmıyor, gökyüzünde  
yıldızlar,  
Gönüller bugün sakat, vicdanlar vefasızlar,

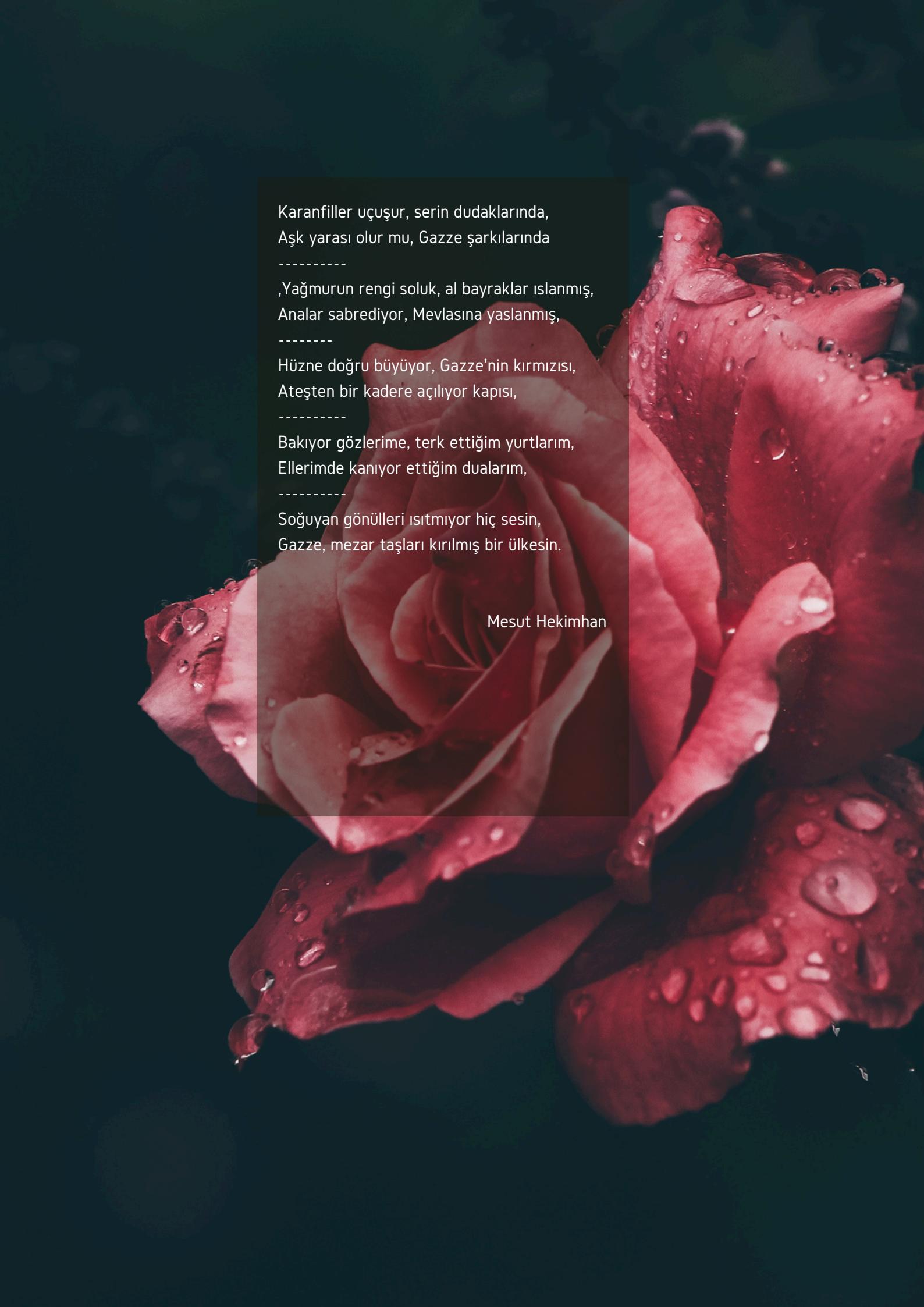
-----  
Havalar soğuk burda, tüm mevsinler  
sonbahar,  
Dönmediler evine, sokaktaki çocuklar,

-----  
Solmuş bir yaprak gibi kuruyor dileklerin,  
Kanatları kırıktır burada meleklerin,

-----  
Hainler kinlerini süngü gibi saplıyor,  
Burada tüm aşıklar kan gülleri topluyor,

-----  
Yüzüm siyah sesleri duyar ırmaklarında,  
Vuruluyor bebekler gurbet şafaklarında,

-----  
Kayboldu zihinlerden ceddimin haritası,  
Kimlere kaldı bilmem efendimin mirası,



Karanfiller uçuşur, serin dudaklarında,  
Aşk yarası olur mu, Gazze şarkılarında

-----

,Yağmurun rengi soluk, al bayraklar ıslanmış,  
Analar sabrediyor, Mevlasına yaslanmış,

-----

Hüzne doğru büyüyor, Gazze'nin kırmızısı,  
Ateşten bir kadere açılıyor kapısı,

-----

Bakıyor gözlerime, terk ettiğim yurtlarım,  
Ellerimde kanıyor ettiğim dualarım,

-----

Soğuyan gönülleri ısıtmıyor hiç sesin,  
Gazze, mezar taşları kırılmış bir ülkesin.

Mesut Hekimhan



**BAKİŞ**  
İNSANA HAYATA EDEBIYATA BAKIŞ

## **ÖNEMLİ DUYURU**

**İnsana Hayata Edebiyata Bakış sloganı ile  
yola çıktığımız dönemlik E dergimiz  
BaKİŞ'ın yeni logosunu sizlere  
tanıtmaktan büyük gurur duyuyoruz  
Hayırlara vesile olması temennisiyle...**





**HAYATIN ENGELSİZ TARAFI**  
**WWW.HAYATTAN.NET İN**  
**KATKILARIYLA**



**BAŞA DÖN**